

Välisministeeriumi 2010. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus

*Audit on korraldatud riigi majandusaasta
koondaruandele hinnangu andmiseks*

Sisukord

Välisministeeriumi 2010. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja raamatupidamise korraldus	2
Välisministeeriumi raamatupidamise aastaaruanne on olulises osas õige	2
Välisministeeriumi raamatupidamise korraldus on heal tasemel	2
Välisministeeriumi tehingute seaduslikkus	2
Välisministeerium on järginud riigieelarve seadust	2
Välisministeerium on eraldatud raha kasutanud sihipäraselt	2
Välisministeeriumi varade soetamise ja kasutamise korraldus on hea	2
Välisministeerium on järginud riigihangete seadust	3
Varasemate soovitude rakendamine	3
Välisministeerium on eelmisel aastal tehtud soovituse täitnud	3
Välisministri vastus Riigikontrolli aruandele	4
Ülevaade Välisministeeriumist	5
Auditi iseloomustus	5
Riigikontrolli varasemaid auditeid Välisministeeriumis	8
Lisa. Hinnangu andmise kriteeriumid	9

Välisministeeriumi 2010. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja raamatupidamise korraldus

Aruande õigsus

Välisministeeriumi raamatupidamise aastaaruanne on olulises osas õige

1. Välisministeeriumi raamatupidamise aastaaruanne, mis näitab ministeeriumi 2010. aasta tulemiks 620,08 miljonit krooni ja varade mahuks 31.12.2010. aasta seisuga 1,29 miljardit krooni, kajastab olulises osas õigesti ja õiglaselt, kooskõlas Eesti hea raamatupidamistavaga ministeeriumi finantsseisundit ning lõppenud aruandeperioodi majandustulemust ja rahavoogusid.

Välisministeeriumi raamatupidamise korraldus on heal tasemel

2. Riigikontroll leiab, et raamatupidamine on Välisministeeriumis hästi korraldatud. Raamatupidamist reguleerivad korrad on olemas ja ajakohased ning nende täitmist järgitakse. Välisministeeriumi rahandusosakonna peadirektor on piisavalt koordineerinud raamatupidamist kogu ministeeriumi valitsemisalas.

Välisministeeriumi tehingute seaduslikkus

Tehingute seaduslikkus

Välisministeerium on järginud riigieelarve seadust

3. Välisministeeriumi valitsemisala 2010. aasta eelarvekulud olid 702,45 miljonit krooni. Riigikontrolli arvamusel on ministeeriumi olulisemad majandustehingud sooritatud, lähtudes riigieelarve seadusest, 2010. aasta riigieelarve seadusest ja selle muutmise seadusest.

Eelarve kasutamine

Välisministeerium on eraldatud raha kasutanud sihipäraselt

4. Riigikontroll auditeeris, kas ministeeriumi töökorraldus ning sisekontrollisüsteem loovad piisava aluse investeeringuteks ja tööjõukuludeks eraldatud raha sihipäraseks kasutamiseks, ning kontrollis pisteliselt süsteemi toimivust.

5. Riigikontrolli hinnangul on Välisministeeriumi sisekontrollisüsteem heal tasemel ning eelarves eraldatud raha on kasutatud sihipäraselt, kulutused on tehtud lubatud allikatest.

6. Ministeeriumi valitsemisala 2010. aasta põhivarainvesteeringud olid 18,8 miljonit krooni ning investeeringud on auditeeritud ulatuses tehtud sihipäraselt.

7. Ministeeriumi valitsemisala 2010. aasta tööjõukulud olid 179,23 miljonit krooni ning tööjõukulud on auditeeritud ulatuses tehtud sihipäraselt.

Varade soetamine ja kasutamine

Välisministeeriumi varade soetamise ja kasutamise korraldus on hea

8. Riigikontroll osales vaatlejana Välisministeeriumi peamaja valve- ja häiresüsteeme moodustavate varade inventuuris, tutvus inventuure reguleerivate kordadega ja 2010. aasta lõpus korraldatud inventuuride dokumentatsiooniga. Tehtud toimingute põhjal leiab Riigikontroll, et

varade inventeerimine on üldjuhul korraldatud Välisministeeriumis viisil, mis tagab varade säilimise.

9. Samuti kontrollisid audiitorid materiaalse ja immateriaalse varade soetamist, kasutamist ja võõrandamist ning vaatasid üle kehtivad üürilepingud. Selle põhjal leiab Riigikontroll, et üksikutele puudusele vaatamata on varade soetamise ja kasutamise korraldus heal tasemel.

Riigihangete korraldamine

Välisministeerium on järginud riigihangete seadust

10. Riigikontroll auditeeris Välisministeeriumi varasoetusi ja kulutuste hankeid. Riigikontrolli hinnangul on ministeerium üldjuhul järginud riigihangete seadust.

Varasemate soovituste rakendamine

Välisministeerium on eelmisel aastal tehtud soovituse täitnud

11. 2009. aasta auditi aruandes soovitas Riigikontroll välisesindustel teha pankadega saldovõrdlusi. 2010. aastal tegid kõik välisesindused pankadega saldovõrdlused.

/allkirjastatud digitaalselt/

Ines Metsalu
Finantsauditi osakonna peakontrolör

Välisministri vastus Riigikontrolli aruandele

Riigikontroll ei andnud välisministrile selles aruandes soovitusi, kuna tuvastatud vead ei ole Välisministeeriumi raamatupidamise aastaaruande õigsusele ja tehingute seaduslikkusele hinnangu andmise seisukohast olulised. Minister saatis 9. juunil 2011 oma vastuse Riigikontrolli aruandele.

Üldised kommentaarid auditiaruande kohta

Täname Riigikontrolli põhjalikult läbiviidud auditi eest, mis puudutas Välisministeeriumi 2010. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsust ja tehingute seaduslikkust. Meil on hea meel, et Riigikontroll andis kinnitust sellele, et Välisministeeriumi raamatupidamise korraldus on heal tasemel ning sooritatud tehingute ning protseduuride seaduslikkus on tagatud.

Ülevaade Välisministeeriumist

Välisministeeriumi valitsemisalas on teha ettepanekuid riigi välispoliitika kavandamiseks, lahendada välislepingute ja välismajandusega seotud küsimusi, tagada Eesti seisukohtade kaitsmine Euroopa Liidu Nõukogu alaliste esindajate komitees, korraldada Eesti Vabariigi esindamine ÜRO Rahvusvahelises Kohtus, Alalises Rahvusvahelises Vahekohtus, Euroopa Inimõiguste Kohtus, Euroopa Kohtus ja esimese astme kohtus ning teistes vaidluste lahendamise rahvusvahelistes institutsioonides, korraldada Eesti Vabariigi suhtlemist välisriikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, korraldada sise- ja välisprotokollide riiklike tähtpäevade tähistamisel ning riiklikult olulistel välisvisiitidel ja kõrgete külaliste vastuvõtmisel, kaitsta Eesti riigi ja kodanike huve välisriikides, korraldada rahvusvahelist arengu- ja humanitaarabi andmist, tutvustada Eestit ning koostada asjaomaste õigusaktide eelnõusid.

Välisministeeriumi koosseisus on 42 välisesindust.

31.12.2010. aasta seisuga teostas Välisministeerium asutajaõigusi sihtasutuses Eesti Välispoliitika Instituut.

Ministeeriumi finantsseisundi ja majandustegevuse tulemuste kajastamise eest vastutavad aruandeperioodil minister Urmas Paet ning 2010. aastal ametis olnud kantsler Marten Kokk ja uus kantsler Alar Streimann. 2010. aasta majandusaasta aruande õigsust on oma allkirjaga kinnitanud kantsler Alar Streimann. Igapäevast ministeeriumi ja tema valitsemisala raamatupidamise korraldamist koordineeris Välisministeeriumi haldusküsimuste asekancler Peep Jahilo ja teostas rahandusosakonna peadirektor Malle Soidla.

Välisministeeriumi 2010. aasta eelarvekulud olid 702 miljonit krooni, mis on võrreldes 2009. aastaga suurenenud 75 miljoni võrra ehk 12%. 31.12.2010. aasta seisuga oli Välisministeeriumi varade maht 1,29 miljardit krooni. Võrreldes 2009. aastaga vähenes bilansimaht 34 miljonit ehk 2,6%. Keskmine töötajate arv oli 607, mis on võrreldes 2009. aastaga vähenenud 37 inimese võrra ehk 6%.

Tabel 1. Välisministeeriumi valitsemisala olulisemad näitajad

	2006	2007	2008	2009	2010
Asutuste arv ministeeriumi valitsemisalas	1	1	1	1	1
Keskmine töötajate arv	641	662	669	644	607
Eelarvemaht (mln kr)	647	920	913	627	702
Varade maht (mln kr)	925	1234	1378	1331	1297

Allikas: Rahandusministeeriumi saldoandmike süsteem ja Riigikassa andmebaas

Auditi iseloomustus

Auditi põhjus ja eesmärk

Riigikontroll peab riigieelarve seaduse kohaselt andma hinnangu riigi majandusaasta koondaruande õigsusele ja majandustehingute seaduslikkusele. Selle kohustuse täitmiseks auditeerib Riigikontroll riigiraamatupidamiskohustuslaste raamatupidamise õigsust ja tehingute seaduslikkust.

Auditi eesmärgiks on avaldada arvamust Välisministeeriumi 2010. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsuse ning tehingute seaduslikkuse kohta. Välisministeeriumi raamatupidamise aastaaruanne sisaldab varade ja kohustuste bilanssi 31.12.2010. aasta seisuga, tulemiaruanne, netovara muutuste aruannet ja rahavoogude aruannet 31.12.2010 lõppenud majandusaasta kohta, aastaaruande koostamisel kasutatud

oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ning muid selgitavaid lisasid. Raamatupidamise aastaaruanne sisaldab täiendava aruandena riigieelarve täitmise aruannet Välisministeeriumi valitsemisala ulatuses.

Auditi ulatus ja käsitusviis

Välisministeeriumi 2010. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsuse kohta arvamuse avaldamise käigus hindas Riigikontroll raamatupidamise aastaaruande vastavust Eesti raamatupidamise heale tavale. Hea raamatupidamistava tugineb rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuspõhimõtetele (Euroopa Liidu raamatupidamise direktiivid, rahvusvahelised finantsarvestuse standardid ja rahvusvahelised avaliku sektori raamatupidamise standardid) ning selle põhinõuded on kehtestatud Eesti raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna juhendid ja riigi raamatupidamise üldeeskirja nõuded.

Tehingute seaduslikkuse kohta arvamuse avaldamiseks auditeeris Riigikontroll, kas Välisministeeriumi tehingud on olulises osas sooritatud, lähtudes riigieelarve seadusest, 2010. aasta riigieelarve seadusest ja selle muutmise seadusest. Selleks keskenduti riigieelarve täitmise sihipärasusele ja läbipaistvusele, kontrollides Välisministeeriumi valitsemisala investeringute ja tööjõukulude kasutamise sihipärasust, eelarvest kinnipidamist ning ettemaksete ja tehtud kulutuste põhjendatust.

Lisaks arvamuse avaldamisele riigieelarve seaduse täitmise kohta pööras Riigikontroll seaduslikkuse auditeerimisel tähelepanu ka riigihangete seaduse ja riigivaraseaduse peamiste printsiipide järgimisele. Selleks kontrolliti valikuliselt, kas piirmäära ületavate soetuste puhul on järgitud riigihangete seaduses ette nähtud menetluskorda ja kas väiksemate soetuste puhul on kinni peetud riigihangete põhiprintsiipidest, ning hinnati, kas varasid on kasutatud, säilitatud ning võõrandatud heaperemehelikult. Samuti kontrolliti asutuse tegevust reguleerivate muude õigusaktide olulisemate nõuete täitmist, üksikasjalik nimekiri kontrollitud õigusaktidest on esitatud lisas.

Riigikontroll sooritas auditi kooskõlas INTOSAI (Kõrgeimate Kontrolliasutuste Rahvusvaheline Organisatsioon) auditistandarditega, mis käsitlevad nii finantsaruannete kui ka tehingute seaduslikkuse auditeerimist finantsaruannete auditi raames. Need standardid nõuavad, et audit kavandatakse ja sooritatakse viisil, mis võimaldab piisava kindlustundega otsustada, et finantsaruanded ei sisalda olulisi väärkajastamisi ja tehingud on olulises osas kooskõlas lisa B-osas nimetatud õigusaktidega. Auditi käigus koguti raamatupidamise aastaaruandes esitatud arvandmete ja avalikustatud info ning tehingute seaduslikkuse kohta tõendusmaterjali. Asjakohaste audititoimingute kavandamiseks võttis Riigikontroll arvesse õige ja õiglase raamatupidamise aastaaruande koostamiseks ja tehingute seaduslikkuse järgimiseks juurutatud sisekontrollisüsteemi, avaldamata arvamust sisekontrolli tulemuslikkuse kohta. Auditi käigus hinnati ka kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust, juhtkonna raamatupidamislike hinnangute põhjendatust ja raamatupidamise aastaaruande üldist esituslaadi. Riigikontroll leiab, et audit annab piisava aluse arvamuse avaldamiseks asutuse raamatupidamise aastaaruande õigsuse ja majandustehingute seaduslikkuse kohta.

Välisministeeriumi tegevusaruande kohta Riigikontroll arvamust ei avalda. Tegevusaruandes kontrolliti üle arvanded, mis tulenevad otse raamatupidamise aastaaruandest.

Aruandes ei ole kajastatud auditi käigus leitud tähelepanekuid, mille mõju pole märkimisväärne. Selliste vigade kõrvaldamise vajadusele on auditeeritu tähelepanu juhitud märgukirjas.

Auditi käigus kasutas Riigikontroll Eesti Vabariigi välisesinduste 2010. aasta raamatupidamise õigsuse ja tehingute seaduslikkuse hindamisel Välisministeeriumi siseaudiitorite tööd. Ministeeriumi siseauditi eest vastutav ametnik on andnud ministeeriumi valitsemisala majandusaasta aruande õigsuse ja tehingute seaduslikkuse kohta märkusteta arvamuse.

Ministeeriumi valitsemisalasse kuuluva sihtasutuse majandusaasta aruannet on auditeerinud vandeaudiitor. Riigikontroll täiendavaid kontrollitoiminguid ei teinud. Riigikontroll on võtnud

ministeeriumi raamatupidamise aastaaruande arvamuse avaldamisel arvesse vandeaudiitori järeldusotsuses avalikustatud.

Auditi lõpetamise aeg

Audititoimingud lõpetati 2011. aasta märtsis.

Auditi meeskond

Auditis osalesid finantsauditi osakonna auditijuht Eeli Lääne, vanemaudiitor Alina Undrits ja audiitor Karolin Parmakson.

Kontaktandmed

Auditi kohta saab lisainfot Riigikontrolli kommunikatsiooniteenistusest tel +372 640 0704 või +372 640 0777, e-post riigikontroll@riigikontroll.ee

Auditiaruande elektrooniline koopia (pdf) on saadaval koduleheküljel www.riigikontroll.ee.

Auditiaruande kokkuvõte on saadaval ka inglise keeles.

Auditiaruande number Riigikontrolli asjaajamissüsteemis on 2-1.8/11/60037/9.

Riigikontrolli postiaadress on:

Narva mnt 11a
15013 TALLINN
Tel +372 640 0700
Faks +372 661 6012
riigikontroll@riigikontroll.ee

Riigikontrolli varasemaid auditeid Välisministeeriumis

20.7.2010 – Välisministeeriumi 2009. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus

9.7.2009 – Välisministeeriumi 2008. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus

15.6.2007 – Välisministeeriumi 2006. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsuse ja tehingute seaduslikkuse audit riigi koondaruandele hinnangu andmiseks

16.6.2006 – Välisministeeriumi 2005. aasta raamatupidamise aastaaruande ja tehingute seaduslikkuse auditeerimine riigi 2005. aasta majandusaasta koondaruandele hinnangu andmiseks

Kõik aruanded on kättesaadavad Riigikontrolli koduleheküljelt www.riigikontroll.ee

Lisa. Hinnangu andmise kriteeriumid

- A. Raamatupidamise aastaaruande kohta arvamuse avaldamisel tugines Riigikontroll järgmistele kriteeriumidele:
- varad ja kohustused eksisteerivad 31.12.2010. aasta seisuga;
 - varad ja kohustused kuuluvad 31.12.2010. aasta seisuga ministeeriumile;
 - tehingud või sündmused toimusid 2010. aastal;
 - kõik varad, kohustused, tehingud ja sündmused on kajastatud ning näitajad avalikustatud;
 - varad ja kohustused on kajastatud õiges väärtuses;
 - tehingud või sündmused on kajastatud õiges summas ning tulud ja kulud on kantud õigesse perioodi;
 - näitajad on avalikustatud, klassifitseeritud ja kirjeldatud kooskõlas raamatupidamise hea tavaga;
 - tegevusaruandes toodud numbriline info, mis tuleneb raamatupidamise aastaaruandest, on kajastatud õigetes summades.
- B. Tehingute seaduslikkuse kontrollimisel hindas Riigikontroll kooskõla järgmiste olulisemate õigusaktidega:
- 2010. aasta riigieelarve seadus, §-d 1–2, 5–8;
 - 2010. aasta riigieelarve seaduse muutmise seadus, § 1 jagu 13;
 - riigieelarve seaduse, §-d 8, 23–31.
- C. Lisaks hindas Riigikontroll tehingute kontrollimisel kooskõla järgmiste olulisemate õigusaktidega:
- avaliku teenistuse seadus, §-d 9–10, 19–22, 24, 37–46, 57, 79–81, 107–108, 111–134;
 - rahandusministri 2.1.2006. aasta määrus nr 1 „Riigieelarve kassalise teenindamise eeskiri”;
 - riigieelarve seadus, §-d 8, 23–31;
 - riigihangete seadus, §-d 3–7, 10, 14–15, 19–24, 69–71;
 - riigilõivuseadus, ptk 8;
 - riigivaraseadus, §-d 2, 7, 10–11, 13–34;
 - sotsiaalmaksuseadus, §-d 2–4, 7–9;
 - tulumaksuseadus, §-d 40–43, 48–52, 54;
 - töölepingu seadus, §-d 1, 4–5, 9–10, 12, 15, 21, 29–30, 34, 44–45, 54–65, 67–71, 79–89, 91–102;
 - töötuskindlustuse seadus, §-d 4, 40–42;
 - Vabariigi Valitsuse 1.8.1995. aasta määrus nr 283 „Riigivara kõlbmatuks tunnistamise, mahakandmise ja hävitamise korra kinnitamine”;
 - Vabariigi Valitsuse 1.8.1995. aasta määrus nr 286 „Riigivara võõrandamise korra kinnitamine”;
 - Vabariigi Valitsuse 11.6.2009. aasta määrus nr 91 „Keskmise töötasu maksmise tingimused ja kord”;
 - Vabariigi Valitsuse 11.6.2009. aasta määrus nr 92 „Puhkusetasu ja keskmise töötasu riigieelarvest hüvitamise kord”.

Loetelus on esitatud ka auditeeritud perioodil kehtinud, kuid auditaruande allkirjastamise hetkeks kehtivuse kaotanud õigusaktid.